

## РОЛЬ ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ЦИФРОВУ ЕПОХУ

Вінницький національний технічний університет

**Анотація.** Розглянуто актуальну проблему професійного становлення майбутніх фахівців у сучасних умовах, зумовлених технологічним прогресом та інтенсивною цифровізацією. Метою роботи є аналіз взаємозв'язку між цифровими та емоційними компетентностями у контексті підготовки фахівців, а також обґрунтування методичних підходів до інтеграції розвитку емоційного інтелекту в освітній процес закладів вищої освіти для забезпечення конкурентоспроможності випускників на сучасному ринку праці. Зазначено, що розвиток емоційного інтелекту в закладах вищої освіти має здійснюватися комплексно, поєднуючи освітні, психологічні та соціальні підходи. Це не лише сприятиме формуванню гармонійної особистості, але й забезпечить готовність майбутніх фахівців ефективно діяти в складному та динамічному світі.

**Ключові слова:** професійний розвиток, майбутні фахівці, цифрові технології, розвиток soft skills, емоційний інтелект.

**Abstract.** The current problem of professional development of future specialists in modern conditions, caused by technological progress and intensive digitalization, is considered. The purpose of the work is to analyze the relationship between digital and emotional competencies in the context of specialist training, as well as to substantiate methodological approaches to integrating the development of emotional intelligence into the educational process of higher education institutions to ensure the competitiveness of graduates in the modern labor market. It is noted that the development of emotional intelligence in higher education institutions should be carried out comprehensively, combining educational, psychological and social approaches. This will not only contribute to the formation of a harmonious personality, but also ensure the readiness of future specialists to act effectively in a complex and dynamic world.

**Keywords:** professional development, future specialists, digital technologies, development of soft skills, emotional intelligence.

### Вступ

У сучасних умовах, зумовлених технологічним прогресом та інтенсивною цифровізацією, успішність фахівця визначається не лише рівнем його технічної підготовки та професійних компетентностей. Автоматизація виробничих процесів і впровадження систем штучного інтелекту поступово перебирають на себе виконання рутинних завдань. Водночас провідного значення набуває людський фактор, насамперед розвиток гнучких навичок (*soft skills*), які стають визначальними у професійній діяльності. В умовах, коли віддалена робота та віртуальні команди стають нормою, здатність ефективно взаємодіяти, розуміти та керувати емоціями як своїми, так і інших, стає критично важливою.

### Результати дослідження

Саме тому емоційний інтелект, як ключова складова цих навичок, виходить на перший план. Його роль у цифрову епоху полягає не лише в забезпеченні комфортного спілкування, але й у підвищенні продуктивності, креативності та здатності адаптуватися до постійних змін. Це зумовлює нагальну потребу в переосмисленні підходів до підготовки фахівців у закладах вищої освіти, де акцент має бути зміщений з винятково технічних знань на комплексний розвиток особистості, здатної успішно функціонувати в умовах цифрового суспільства.

Метою роботи є аналіз взаємозв'язку між цифровими та емоційними компетентностями у контексті підготовки фахівців, а також обґрунтування методичних підходів до інтеграції розвитку емоційного інтелекту в освітній процес закладів вищої освіти для забезпечення конкурентоспроможності випускників на сучасному ринку праці.

Питання щодо вдосконалення професійної підготовки майбутніх фахівців в умовах цифровізації розглянуті у низці публікацій, зокрема у працях С. Дембіцької та ін. (Dembitska, Kuzmenko, Savchenko, Demianenko, Hanna, 2024), М. М'ястковської та ін. (Miastkovska, Dembitska, Puhach, Kobylianska, Kobylyanskyi, 2024), О. Кузьменко (Kuzmenko, Dembitska, Kobylyanskyi, Kobylyanska, Pinaeva, 2025).

Втім, попри значну увагу до технічних аспектів цифровізації, недостатньо дослідженою залишається роль емоційного інтелекту як ключової складової успішної адаптації фахівців до нових умов. Поряд із розвитком цифрових навичок, що є відповіддю на автоматизацію рутинних процесів, формування емоційної компетентності дозволяє випускникам бути конкурентоспроможними у сферах,

де важливі комунікація, лідерство, робота в команді та вміння вирішувати конфлікти. Враховуючи вищезазначене, виникає потреба в комплексному дослідженні, що поєднає аналіз впливу цифровізації на освітній процес із розробкою методичних підходів до інтеграції емоційного виховання в систему підготовки майбутніх фахівців.

У сучасному суспільстві цифрові та емоційні компетентності розглядаються як елементи професійної та особистісної успішності, що взаємно доповнюють один одного (Яровий, Дембіцька, Підгорний, 2025). З одного боку, цифрові компетентності забезпечують здатність ефективно застосовувати інформаційно-комунікаційні технології, орієнтуватися в цифровому середовищі та опрацьовувати великі обсяги даних. З іншого боку, емоційні компетентності, до яких належать емоційний інтелект, навички міжособистісної взаємодії та здатність до емпатії, створюють підґрунтя для гармонійного використання цифрових ресурсів у колективній та індивідуальній діяльності.

Взаємозв'язок між цими групами компетентностей проявляється у кількох аспектах. По-перше, ефективне використання цифрових технологій потребує розвинених навичок саморегуляції, критичного мислення та здатності адаптуватися до швидких змін технологічного середовища. По-друге, цифрова комунікація, яка часто здійснюється у віртуальних командах і позбавлена невербальних сигналів, вимагає високого рівня емоційної чутливості та вміння забезпечувати психологічний комфорт у процесі взаємодії. По-третє, інтеграція цифрових та емоційних компетентностей сприяє формуванню цілісної професійної ідентичності, де технологічна обізнаність поєднується з гуманістичними орієнтирами (Dembitska, Kobylanskyi, Nahorniak, Puhach, Tatarchuk, 2025). Таким чином, цифрові та емоційні компетентності не існують у відриві одна від одної, а створюють синергетичний ефект, що забезпечує ефективність діяльності фахівця у високодинамічному середовищі цифрової економіки.

Передусім, важливим є включення до навчальних програм дисциплін, орієнтованих на формування комунікативних, психологічних та соціально-культурних компетентностей. Теоретичні знання повинні поєднуватися з практичними формами роботи, такими як тренінги, рольові ігри чи дискусії, що дозволяють студентам відпрацьовувати навички співпереживання, конструктивного вирішення конфліктів та управління стресом.

Не менш значущим є розвиток рефлексивних практик. Ведення щоденників емоцій, регулярне самооцінювання та аналіз власних переживань формують здатність до самопізнання і самокорекції, що є основою емоційної зрілості (Yarovy, Dembitska, Kobylanskyi, Sivert, Sotskyi, 2025). Важливу підтримку цьому процесу можуть надавати центри психологічного супроводу в ЗВО, які забезпечують студентам доступ до консультацій, менторських програм та індивідуальних рекомендацій.

Окреме місце посідає соціально-волонтерська діяльність. Участь у волонтерських проєктах та міжкультурних командах сприяє розвитку емпатії, толерантності та відповідальності, оскільки саме в умовах реальної взаємодії з різними соціальними групами формуються глибші емоційні компетентності. Сучасні цифрові технології також відкривають нові можливості для розвитку емоційного інтелекту. Інтерактивні платформи, онлайн-симуляції та мобільні застосунки дозволяють моделювати різноманітні комунікативні ситуації, а системи штучного інтелекту можуть надавати зворотний зв'язок щодо ефективності комунікативних стратегій студентів (Puhach, Dembitska, Kobylanskyi, Kobylanska, Moskovchuk, 2025).

## Висновки

Отже, розвиток емоційного інтелекту у закладах вищої освіти має здійснюватися комплексно, поєднуючи освітні, психологічні та соціальні підходи. Це не лише сприятиме формуванню гармонійної особистості, але й забезпечить готовність майбутніх фахівців ефективно діяти в складному та динамічному світі.

## СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

- Dembitska, S., Kuzmenko, O., Savchenko, I., Demianenko, V., Hanna, S. (2024). Digitization of the Educational and Scientific Space Based on STEAM Education. In: Auer, M.E., Cukierman, U.R., Vendrell Vidal, E., Tovar Caro, E. (eds) Towards a Hybrid, Flexible and Socially Engaged Higher Education. ICL 2023. Lecture Notes in Networks and Systems, vol 901. [https://doi.org/10.1007/978-3-031-53022-7\\_34](https://doi.org/10.1007/978-3-031-53022-7_34)
- Kuzmenko, O., Dembitska, S., Kobylanskyi, O., Kobylanska, I., Pinaeva, O. (2025). Axiomatic-deductive system of ontology based on the fundamentals of STEM education. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*, (218), 36-42. <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2025-1-218-36-42>
- Miastkovska, M., Dembitska, S., Puhach, V., Kobylanska, I., Kobylanskyi, O. (2024). Improving the Efficiency of Students' Independent Work During Blended Learning in Technical Universities. In: Auer, M.E., Cukierman, U.R., Vendrell Vidal, E., Tovar Caro, E. (eds) Towards a Hybrid, Flexible and Socially Engaged Higher Education. ICL 2023. Lecture Notes in Networks and Systems, vol 899. Springer, Cham. [https://doi.org/10.1007/978-3-031-51979-6\\_21](https://doi.org/10.1007/978-3-031-51979-6_21)

Yarovy, R., Dembitska, S., Kobylanskyi, O., Sivert, I., Sotskyi, B. (2025). The Impact of Digitalization on the Evolution of Competencies and Changing Needs in the Labor Market. In: Auer, M. E., Rüütmann, T. (eds) Futureproofing Engineering Education for Global Responsibility. ICL 2024. Lecture Notes in Networks and Systems, vol 1260. Springer, Cham. [https://doi.org/10.1007/978-3-031-85652-5\\_19](https://doi.org/10.1007/978-3-031-85652-5_19)

Dembitska, S., Kobylanskyi, O., Nahorniak, S., Puhach, V., Tatarchuk, V. (2025). Usage of Artificial Intelligence for the Individualization of Learning in the Institutions of Higher Education. In: Auer, M. E., Rüütmann, T. (eds) Futureproofing Engineering Education for Global Responsibility. ICL 2024. Lecture Notes in Networks and Systems, vol 1260. Springer, Cham. [https://doi.org/10.1007/978-3-031-85652-5\\_21](https://doi.org/10.1007/978-3-031-85652-5_21)

Puhach, V., Dembitska, S., Kobylanskyi, O., Kobylanska, I., Moskovchuk, O. (2025). Development of Students Support Strategies in Digital Educational Environment by Means of Artificial Intelligence. In: Auer, M. E., Rüütmann, T. (eds) Futureproofing Engineering Education for Global Responsibility. ICL 2024. Lecture Notes in Networks and Systems, vol 1260. Springer, Cham. [https://doi.org/10.1007/978-3-031-85652-5\\_22](https://doi.org/10.1007/978-3-031-85652-5_22)

Яровий, Р. С. Дембіцька, С. В., Підгорний, М. М. (2025). Мотиваційні чинники в процесі формування професійних компетентностей в умовах цифрової трансформації освіти. Educating for Tomorrow: Ukrainian Values in Global World: Conference Proceedings & Resolutions. Thompson Rivers University, Kamloops, Canada, 7-9 February 2025. с.101-104

**Кулібаба Євгеній Леонідович** – аспірант кафедри безпеки життєдіяльності та педагогіки безпеки, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: zhenya.kulibaba@gmail.com.

**Кобілянський Олександр Володимирович** – д. пед. н., професор, завідувач кафедри безпеки життєдіяльності та педагогіки безпеки, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: akobilanskiy@gmail.com.

**Yevgeny L. Kulibaba** – postgraduate student of the Department of Life Safety and Safety Pedagogy, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, Email: zhenya.kulibaba@gmail.com.

**Oleksandr V. Kobylansky** – Doctor of Pedagogy, Professor, Head of the Department of Life Safety and Safety Pedagogy, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, Email: akobilanskiy@gmail.com.